

Chrysodeixis chalcites (ESPER, 1789) nu ook in het Antwerpse (Lepidoptera : Noctuidae)

Guido DE PRINS

Abstract. *Chrysodeixis chalcites* (ESPER, 1789), found in the Antwerp region (Lepidoptera : Noctuidae)

In 1987 three specimens of *Chrysodeixis chalcites* (ESPER, 1789) were caught in the Antwerp region : Zwijndrecht 15.VIII (B. MAES), Niel 30.VIII (W. & G. DE PRINS) and Merksem 6.IX (G. DE PRINS). The species was hitherto known in Belgium from two captures only : Bouillon (1959) and Melle (1961). The European distribution of the species is discussed.

Résumé. *Chrysodeixis chalcites* (ESPER, 1789) dans la région anversoise (Lepidoptera : Noctuidae)

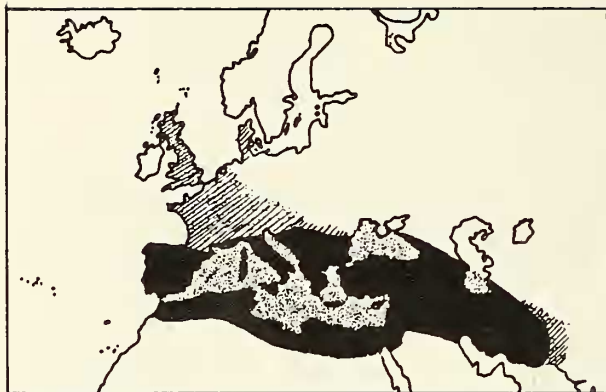
En 1987, trois exemplaires de *Chrysodeixis chalcites* (ESPER, 1789) furent recoltés dans la région d'Antwerpen. Jusqu'ici, cette espèce n'avait été mentionné qu'à deux reprises Bouillon (1959) et Melle (1961). L'auteur commente la présence de l'espèce en Europe.

De Prins, G. : Markiezenhof 32, B-2060 Antwerpen-Merksem.

Deze mediterrane soort komt waarschijnlijk veel meer in onze streken voor dan tot op heden bekend. In Nederland werd de soort voor het eerst waargenomen in 1976 (LEMPKE, 1978a) en sindsdien elk jaar in aantallen tussen de 100 en 300 exemplaren, met als topper 1979 met 367 exemplaren! (LEMPKE, 1978b, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986). In België werd het eerste exemplaar gevonden te Bouillon in 1959, het tweede te Melle bij Gent, september 1961 (DAELE & PELERENTS, 1965). Dit zijn tot zover bekend de enige gegevens tot 1987 (GEORGES, 1984). Op 15.VIII.1987 werd een exemplaar te Zwijndrecht gevangen door B. MAES, op 30.VIII.1987 te Niel een exemplaar door W. & G. DE PRINS en op 6.IX.1987 te Merksem in zijn veranda 1 exemplaar door G. DE PRINS. Deze drie plaatsen liggen in de provincie Antwerpen.

RAMAKERS (1979) deed een aantal onderzoeken die de redenen van het nu plotse voorkomen van *C. chalcites* in Nederland trachten te achterhalen. Hij ontdekte dat de dieren veelvuldig te vinden zijn als rupsen in komkommer- en paprikabedrijven. Ook aubergines worden als voedselplant geaccepteerd. Soms komt de rups voor op tomaten, rozen en zelfs chrysanten en cyclamen (VUURE, 1985). De soort kan zich in onze streken zeker niet handhaven gedurende de winter. Er werden dan ook nog geen voorjaarsvangsten gedaan. De meeste waarnemingen dateren van augustus en september (tientallen op *Buddleja*). We mogen aannemen dat het insect oorspronkelijk wel een immigrant is geweest in Nederland maar nu in verschillende hoger genoemde bedrijven vaste voet heeft gekregen.

Verspreiding in Europa (zie figuur 1) : Spanje en Portugal : veel waarnemingen. Italië : uit de meeste streken bekend, vooral in het zuiden. De soort kan daar waarschijnlijk overwinteren. In het noorden is het dier schaarser maar redelijk gewoon, vooral in warmere biotopen. Frankrijk : redelijk

Verspreiding van *Chrysodeixis chalcites* (ESPER) in het West-Palaarctisch gebied.

verbreed in het zuiden, hoe noordelijker hoe schaarser. Joegoslavië, Griekenland, Albanië en Bulgarije : vrij verbreid. Groot-Brittannië : van 1943 tot 1979 werd *C. chalcites* van een twintigtal plaatsen gemeld uit Engeland en zelfs één uit Schotland (dit is tot nog toe de meest noordelijke vindplaats). Denemarken : slechts op een paar plaatsen. Duitsland : enkel in 1960 te Johannisberg-am-Rhein; verder werden er geen gegevens meer gevonden (GEORGES, 1984). Oostenrijk : zowel uit het oosten als het westen, maar steeds zeldzaam. Uit Zwitserland, Polen, Tsjechoslowakije, Hongarije en Roemenië werd de soort nog niet gemeld. Toch heb ik sterke vermoedens dat ze er moet voorkomen, zeker in het zuiden en in de warmere gedeelten.

Literatuur

- Daelé, E. Van & Pelereyts, C., 1965. Beschouwingen over trekkende nachtvlinders in het samen-vloeiingsgebied van Schelde en Leie. - *Biol.Jb.Dodonaea* 33 : 220-233.
- Georges, Ph., 1984. *Hada proxima* (Hübner, 1809) [Noctuidae Hadeninae] et *Chrysodeixis chalcites* (Esper, 1789) [Noctuidae Plusiinae] en Belgique (2e partie). - *Linn.belgica* 9 : 322-332.
- Lempke, B.J., 1978a. Trekvinders in 1976. - *Ent.Ber.,Amst.* 38 : 17-24.
- Lempke, B.J., 1978b. Rups van *Chrysodeixis chalcites* (Esper) schadelijk in een kas (Lep., Noctuidae). - *Ent.Ber.,Amst.* 38 : 143-144.
- Lempke, B.J., 1979. Trekvinders in 1977. - *Ent.Ber.,Amst.* 39 : 17-22.
- Lempke, B.J., 1980. Trekvinders in 1978. - *Ent.Ber.,Amst.* 40 : 19-24.
- Lempke, B.J., 1981. Trekvinders in 1979. - *Ent.Ber.,Amst.* 41 : 17-23.
- Lempke, B.J., 1982. Interessante waarnemingen en vangsten van Lepidoptera in 1980. - *Ent.Ber.,Amst.* 42 : 116-119.
- Lempke, B.J., 1983. Interessante waarnemingen en vangsten van Lepidoptera in 1981. - *Ent.Ber.,Amst.* 43 : 49-56.
- Lempke, B.J., 1984. Interessante waarnemingen en vangsten van Lepidoptera in 1982. - *Ent.Ber.,Amst.* 44 : 49-54.
- Lempke, B.J., 1985. Interessante waarnemingen en vangsten van Lepidoptera in 1983. - *Ent.Ber.,Amst.* 45 : 41-49.
- Lempke, B.J., 1986. Interessante waarnemingen en vangsten van Lepidoptera in 1984. - *Ent.Ber.,Amst.* 46 : 89-94.
- Ramakers, P.M.J., 1979. Verdere gegevens over *Chrysodeixis chalcites* (Esper) (Lep., Noctuidae). *Ent.Ber.,Amst.* 39 : 65-67.
- Vuure, J. Van, 1985. *Chrysodeixis chalcites* (Esper) op Cyclamen (Lepidoptera : Noctuidae). - *Ent.Ber.,Amst.* 45 : 88.